

De Campbell eend: een nieuwe standaard, maar toch nog problemen

door Boudewijn Goddeeris & Gerard Lambrighs

Dit jaar stond de Campbell eend op de keurmeestersdag geafficheerd. Gerard Lambrighs besprak het ras op de Vlaamse studiedag, Boudewijn Goddeeris op de Waalse. Onafhankelijk van elkaar kwamen ze tot exact dezelfde conclusies: de standaard is op belangrijke punten zo onduidelijk en vaag dat het keuren van het ras geen sinecure is. Enige hoop op beterschap kwam er nog dit jaar doordat zowel The British Waterfowl Association als de Poultry Club of Great Britain elk een nieuwe standaard zouden uitgeven, wat ondertussen is gebeurd, én, wonder boven wonder, deze keer zijn beide standaards nog identiek ook. Maar is hiermee nu wel meer duidelijkheid gekomen in de standaard van de Campbell?

De Campbell eend is één van die twee Britse eendenrassen die op het einde van de negentiende eeuw met succes werden gecreëerd vertrekkende van de Indische loopeend en lokale eenden. De bedoeling was de leigenschappen van de loopeend over te brengen op een eend met een meer Europees landtype. De eerste geslaagde poging was de Orpington eend, een dubbel-doel ras met zowel goede vleesopbrengst als goede legcapaciteiten. De tweede onderneming, het ras van Mrs Campbell, mikte vrijwel uitsluitend op leigenschappen:

het resultaat was uitzonderlijk en deze eenden konden met een record van elke dag een ei zeker concurreren met de beste legkippen en soms zelfs hun legkracht overtreffen. Aan het uiterlijk werd weinig aandacht besteed. Op foto's van de eerste Campbell's lijken ze bijzonder sterk op primitieve Abacot rangers (streicher eenden). Maar er was ook vraag naar tentoonstellingsdieren en in het begin van de twintigste eeuw werden buffkleurige eenden in de Campbell stam ingekruist; de beoogde kleur werd niet bekomen, wél een soort grijsbruin en de khaki Campbell was geboren. De eerste standaardbeschrijvingen waren echter zeer summier en gewild vaag, om goede legsters toch niet uit te sluiten. Later heeft men aan de Campbell nog twee variëteiten toegevoegd: de white Campbell (Captain Pardoe, 1924; eerste officiële standaard in 1954) en de dark Campbell (Mr H.R.S. Humphreys, 1943; eerste officiële standaard ook in 1954). De Campbell eend is van zeer groot economisch belang geweest, maar de ontdekking op het einde van de jaren dertig van de overdracht van *Salmonella* bacteriën (oorzaak van paratyphus) op de mens langs de consumptie van (rauwe) eendeneieren heeft deze industrie kort na de tweede wereldoorlog helemaal doen ineen-

storten.

De Campbell eend heeft het als ras wel overleefd in onze liefhebberij. Zoals we reeds hebben laten uitschijnen heeft het feit dat de oorspronkelijke Campbell een echte legeend was - en geen tentoonstellingsdier - het ras altijd parten gespeeld wat de standaard betreft. We dienen de standaard van het land van oorsprong te volgen, maar deze standaardbeschrijvingen waren en zijn veel te vaag om consequent als leidraad te dienen. Tot dit jaar waren er zelfs twee standaarden in de omloop, deze van The British Waterfowl Association (BWA) van 1999 en deze van de Poultry Club of Great Britain (PCGB) van 1997; deze standaarden verschilden inderdaad op meerdere punten van elkaar. Daar is nu een eind aan gekomen. In 2008 hebben beide verenigingen nieuwe standaarden voor tamme watervogels opgesteld (en uitgegeven, zie o.a. het vorige Vlaams Neerhof) en deze keer hebben ze duidelijk samengewerkt en zijn de standaarden van de Britse watervogels nu eenvormig gemaakt (zie verder voor de vertaling van deze standaard). In dit artikel gaan we na of de problemen die we hebben vastgesteld op de Keurmeestersdagen 2008 zijn opgehelderd in de nieuwe standaard en op welke manier ze eventueel werden op-

Fig.1: Koppel khaki Campbell eenden: schilderij van Wippell, 1912.

Fig.4: Standaardfoto van khaki Campbell eend uit de PCGB standaard van 2008.

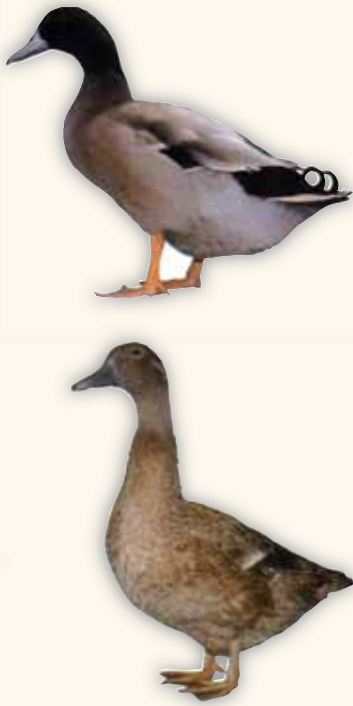

Fig.2a-b: Standaardfoto van khaki Campbell woerd (a) en eend (b) uit de BWA standaard van 2008.

gelost.

Onduidelijkheden in de standaard

Vooreerst is er het probleem van de basiskleur van de khaki Campbell. Wat verstaat men onder khaki? De naam verwijst naar een droge zandkleurige schutkleur bij legeruniformen. Maar er zijn zowel lichte als donkere zandkleuren. De eerste standaard van de khaki Campbell vroeg een "effen tint van warm khaki" (1926, in Ashton & Ashton, 2001), een eerder bruine dan lichte zandkleur dus en zeker niet flets. De Britse standaard 2008 vraagt nog steeds de gelijkmatige tint van warm khaki voor woerd en eend. Maar welke bruine tint juist bedoeld wordt blijft onduidelijk. Alhoewel de PCGB en de BWA nu dezelfde standaard hanteren, zijn hun begeleidende standaardfoto's helemaal niet gelijklopend. De foto's van de nieuwe BWA standaard van 2008 geeft een eerder geelbruine eend weer, een beetje zoals op het schilderij van Wippell van 1912 (Fig.1), en ook de woerd valt vrij bleek uit (Fig.2a-b); de foto van de groep khaki Campbells (Fig.10) daarentegen heeft dan weer de

goede kleur. Daarnaast wordt ook de kleurenplaat van Carl Donner uit de BWA standaard van 1999 opgevestigd: duidelijk dieren met een vrij donkerbruine basiskleur met grijze zweem (Fig.3). Bij de PCGB standaard van 2008 heeft de eend een zeer warme intens bruine tint die de grijze zweem mist en veel minder aan khaki doet denken (Fig.4; de eend heeft overigens een te sterke tekening op de benedenborst), terwijl voor de woerd de foto van de standaard van 1997 nog gebruikt wordt. Maar op de foto's van de PCGB standaard van 1997 (Fig.5a-b) zien we juist een vrij donkerbruin met dat vleugje zandkleur erover: zuiver khaki dus. Trouwens de khaki Campbells hier ten lande zijn allemaal van deze kleur. Wij stellen dan ook voor om de

foto's van de PCGB standaard van 1997 nog te volgen als maat voor khaki: de tekst van 2008 is nog dezelfde als 1997 en deze foto's zijn van dieren met een eerder donkere grijsbruine kleur, met die typische waas van zand. We moeten er wel op letten dat we een intense khakikleur behouden. Om compleet te zijn, de Duitsers hebben van deze onduidelijkheden gebruik gemaakt om een warme roodbruine kleur door te drukken bij hun khaki Campbells, maar hun dieren herinneren in niets aan de oorspronkelijke khaki kleur.

De eend van de khaki Campbell is duidelijk gezoomd. Deze zoming is het sterkst in de schouderveren, duidelijk minder in de flanken en de bovenborst om dan helemaal te vervagen in de onderdelen. Verder zijn er geen details over deze zoming in de officiële standaard, maar Ashton & Ashton (2007) beschrijven wél de individuele tekening van dekveren bij de khaki eend (Fig.6). Die houdt het midden tussen de meervoudige zoming van de Engelse Rouen

Fig. 3: Khaki Campbell koppel in de BWA standaard van 1999: kleurenplaat van Carl Donner.

Fig.5: Standaardfoto van khaki Campbell woerd (a) en eend (b) uit de PCGB standaard van 1997.

en de enkelvoudige zoming van de Franse Rouen. De grondkleur is een nogal bleek middenbruin. Hierop ligt een brede grauwbriene subterminale buitenzoom die de veerrand helemaal volgt. Daarnaast vertoont het midden van het veerveld een lange donkere driehoek die de schacht omvat en waarvan de punt soms met de buitenzoom verbonden is. Ook in het totaalbeeld van de eend in Fig.5b is dit basispatroon nog duidelijk te zien in het bovengevederte. Het is de combinatie van de lichte middenbruine grondkleur en de donkere grijsbruine tekening die de totaalindruk van khaki doet ontstaan.

Een ander probleem bij het keuren van de khaki Campbell is de aan-/afwezigheid van de bleke afboording vooraan en achteraan de spiegel, en dit zowel bij de woerd als de eend. De standaard van 1926 zegt "blekere veren in de spiegel toegestaan", maar in een artikel van Captain

A.R. Long (1926, in Ashton & Ashton, 2001) staat dat "de spiegel niet mag afgeboord zijn met witte en zwarte banden". In de PCGB standaard van 1971, 1982 en 1997 staat "wit in de spiegelbanden" vermeld als grove fout; de BWA standaard van 1999 stelt dat wit in de armpennen fout is. Het moet gezegd dat de begeleidende standaardfoto's altijd dieren laten zien met licht afgeboorde spiegels, maar niet wit afgeboord, wel een soort bleke grauwe kleur. En dan, in de gemeenschappelijke PCGB-BWA van 2008, helemaal niets meer hierover, alsof er geen probleem bestaat. We moeten dus wel terugvallen op de standaardfoto's: deze van de BWA van 2008 (Fig.2a-b, Fig.10) en deze van de PCGB 1997 (Fig.4a-b; de PCGB standaard 2008 gebruikt de foto van de woerd van 1997, bij de eend 2008 is de spiegel niet te zien) geven duidelijk een bleke afboording, geen echt witte, zowel bij de woerd als bij de eend. Een bleke afboording kan dus moeilijk bestraft worden bij de Khaki Campbell, een witte afboording moet wel bestraft worden. Het is hier misschien ook het moment om te wijzen op een algemeen voorkomende fout bij khaki Campbells: bleke tertiaire pennen in plaats van khaki.

De eerste standaard van de khaki Campbell van 1926 spreekt van een "groene snavel, hoe donkerder hoe beter" bij de woerd en van "groenachtig zwart" bij de eend. Captain A.R. Long (1926; in Ashton & Ashton, 2001) stelt dat de snavel van de woerd zuiver donkergroen zou moeten zijn, niet leiachtig blauwgroen; hij waarschuwt wel dat zuiver groene snavels gemakkelijk naar groenachtig geel evolueren aan een ouderdom van 4 tot 6 maanden, terwijl de blauwere groene snavels dat niet doen. De latere standaards spreken van een groenachtig blauwe snavel voor de woerd, hoe donkerder hoe beter, en van een groenachtige tot leiachtig zwarte snavel voor de eend. De PCGB standaard van 1997 spreekt van een voorkeur voor leiblauwe snavel bij de

woerd en van donker leikleurig bij de eend, terwijl de BWA in 1999 vasthoudt aan de groenachtig blauwe snavel van de woerd (voor de eend wordt een donker leikleurige snavel gevraagd). De gemeenschappelijke standaard van 2008 kapt de knoop door met "groenachtig blauw, hoe donkerder hoe beter" voor de woerd en "donker leikleurig" voor de eend; gele of roze snavels zijn uitsluitingsfouten. Het dient gezegd, we zien nauwelijks khaki woerden met groen in de snavel, zelfs niet op het schilderij van Wippell van 1912 (Fig.1): wat bij de eend van Vorst zo moeilijk eruit te krijgen is, t.t.z. groen in de snavel, krijgen we bij de khaki Campbell er maar niet in! Op tentoonstellingen moet de keurder er zich van bewust zijn dat leikleurige snavels met duidelijk groene aanslag zeer waardevol zijn (te vermelden op de kaart). Grijsblauwe snavels zouden daarentegen niet bestraft mogen worden. Lichtgroene snavels die naar geel neigen worden echter zonder pardon uitgesloten.

De khaki kleurslag is de oorspronkelijke en duidelijk de meest verspreide variëteit van het ras. Later zijn daar nog de variëteiten wit (white = een witte Campbell met oranje snavel) en donkerwild (dark) bijgekomen. Toen Humphreys tijdens de tweede wereldoorlog zijn dark Campbell creëerde, was het juist om autosexing op kleur te bekomen door gebruik te maken van het geslachtsgebonden gen verantwoordelijk voor bruine (d) / niet-bruine (D+) kleur. Khaki Campbells zijn fokzuiver (homozygoot) voor bruin (dd bij woerd, d bij eend). Donkerwild Campbells zijn genetisch identiek aan khaki Campbells, buiten het allel niet-bruin (D+): donkerwild woerden zijn ofwel fokzuiver voor niet-bruin (D+) ofwel fokonzuiver voor niet-bruin (D+d), donkerwild eenden zijn steeds fokzuiver voor niet-bruin (D+). Door kruising van khaki woerden (steeds fokzuiver dd) met donkerwild eenden (D+) bekomt men steeds donkerwild woerden (kuikens met donkere dons, 100% fokonzuivere D+d) en khaki eenden (kuikens met

Fig.6: Dekveren van khaki Campbell eend (foto uit Ashton & Ashton, 2007).

Fig.7: Donkerwild Campbell koppel: foto uit de BWA standaard van 2008.

lichte dons, 100% fokzuivere d). Allemaal veel moeite voor niets: eenden sexen gaat evengoed langs de cloaca. Dark Campbells werden in 1998 foutief als bruinwild variëteit opgenomen in de lijst van de Landsbond: indien de dark Campbell ook de bruin factor (d) zou dragen was er van auto-sexing op kleur geen sprake. Het gaat wel degelijk over donkerwild bij de dark Campbell: donkere ondervleugels bij beide geslachten, geen witte halsring en rode voorborst bij de woerd, en geen teugel- en wenkbrauwstrepen bij de eend. En toch is er ook hier weer iets vreemds: naar de standaardbeschrijving en foto's van donkerwild Campbell woerden is de voorborst niet blauwgrijs zoals bij de donkerwild Kwaker (Fig.9) of Krombekeend, maar licht bruinachtig (dat was al zo in de jaren veertig): ze lijken verdomd sterk op een khaki Campbell woerd maar dan met een sterk glazen kop (Fig.7). De donkerwild Campbell eenden zijn zeer warm bruin en sterk getekend (Fig.7), maar de PCGB standaardfoto van 2008 heeft die regelmatige tekening niet en is veel minder warm gekleurd (Fig.8). Zou het zo zijn dat bij de (her)creatie van de Donkerwild Campbell gebruik gemaakt werd van de Engelse Roueneend, waarvan het gevederde van de eend meerzomig is en een intens kastanjebruine grondkleur heeft – geen zuivere wildkleur dus maar wat roder en meer getekend onder invloed van een ander 'secundair' gen? Donkerwild Campbells komen we bij ons niet tegen, zodat deze onduidelijkheid in de standaard hier nog geen problemen geeft. Maar het zou wel kunnen dat door terugkruising dit secundair gen ook parten speelt bij de khaki kleurslag en de grote variatie van de grondkleur van de khaki Campbell verklaart die we de laatste jaren zien in het land van oorsprong.

STANDAARD VAN DE CAMPBELL EEND (PCGB en BWA, 2008; de enkele toevoegingen van de BWA standaard tussen vierkante haakjes)

Algemeen type (vorm):

woerd en eend

Houding: Levendig, licht opgericht, de kop hoog gedragen. De schouders hoger dan het zadel, de rug een zachte helling tonend. Houding niet te opgericht (ongeveer 35°) maar niet zo laag dat ze een waggelen veroorzaakt. Activiteit en neiging tot voedsel zoeken moeten behouden blijven zonder verlies aan diepte en breedte van het lichaam.

Kop: Verfijnd in kaak en schedel; fijn beendergestel met glad gezicht. Ogen vol, levendig en glanzend, vrij hoog in de schedel en uitspringend. Snavel middellang, diep en breed; een zachte lijn vormend met de top van de schedel.

Hals: Middellang, slank, vrijwel recht.

Lichaam: Diep, breed en compact. Rug breed, vlak en middellang. Borst breed en goed afgerond. Buik goed ontwikkeld maar niet doorgezakt; goed afgeronde buiklijn van [beneden]borst tot onderstaart.

Staat: Kort en klein, licht opgericht.

Vleugels: Strak, tegen het lichaam aansluitend.

Poten en voeten: Poten middellang, goed uiteenstaand en niet te ver naar achter geplaatst.

Gevederte: Strak en glad.

Kleur

Donkerwild

Woerd

Kop en hals: Zwart met groene glans. Ogen bruin. Snavel blauwachtig groen met zwarte boon.

Schouders, borst, onderlichaam en flanken: Licht grijsbruin, elke veer fijn gestippeld (gezoomd) met donker grijsbruin, geleidelijk overgaand tot grijs naar de onderstaart dichtbij de aars.

Benedenrug: Zwart met groene glans.

Staat: Donker grijsbruin. Bovenstaart zwart met groene glans.

Vleugels:

Handpennen donker grijsbruin. Spiegel donkerbruin met een zwakke glans, afgeboord met een dunne lichtgrijze band. Dekveren van de armpennen donker grijs met lichtgrijze toppen. Andere dekveren donker grijsbruin zwak getopt met lichtbruin. Ondervleugel grijs.

Poten en zwemvliezen: Donker oranje.

Eend

Kop en hals: Donkerbruin met donkerder korreling op de kruin. Geen oogstrepen. Ogen bruin. Snavel loodkleurig met zwarte boon.

Rug: Bruin met donkerdere zoming.

Schouders, borst en flank: Bruin, elke veer duidelijk gezoomd met donkerder bruin.

Fig.8: Standaardfoto van donkerwild Campbell eend uit de PCGB standaard van 2008.

Fig.9: Woerd van een donkerwild Kwaker: de blauwgrijze voorborst is een opvallend kenmerk.

Staat: Donkerbruin.

Vleugels:

Handpennen donkerbruin.
Spiegel zoals bij de woerd.
Kleinere dekveren met lichter
bruin getopt.
Ondervleugel grijs.

Poten en zwemvliezen: Zo dicht
mogelijk bij de lichaamskleur.

Khaki

Woerd

**Kop, hals, benedenrug, en arm-
pennen (spiegel):** groenbrons

Rest van het gevederte een ge-
lijkmatische tint van warm khaki
overgaand in lichter khaki naar de
onderborst met fijn gestippelde,
bruine zoming.

Ogen: Bruin.

Snavel: Groenachtig blauw, hoe
donkerder hoe beter.

Ondervleugel: Grijsbruin.

Poten en zwemvliezen: Donker
oranje

Eend

De grondkleur is een gelijkmatige
tint van warm khaki.

Kop en hals: Een licht donker-
dere tint.

Ogen: Bruin.

Snavel: Donker leikleurig.

Rug en schouderveren: Ge-
zoomd met middenbruin.

Borst: Licht gezoomd, van nabij
bekeken.

Vleugels: Khaki; armpennen
bruin; ondervleugel grijsbruin.

Poten en zwemvliezen: Zo dicht
mogelijk bij de lichaamskleur.

Wit

Bij beide geslachten

Gevederte: Helemaal zuiver wit.

Snavel, poten en zwemvliezen:
Oranje.

Ogen: Grijsblauw.

Gewichten

Woerd 2,3 – 2,5 kg (5 – 5,5 lb)

Eend 2,0 – 2,3 kg (4,5 – 5 lb)

Puntenschaal

Houding	15
Kop, snavel en hals	15
Lichaam	15
Poten en voeten	5
Kleur	25
Grootte	15
Conditie	10
	<hr/> 100

Uitsluitingen

Donkerwild en khaki:

Bij beide geslachten: Witte of
gespikkelde ondervleugel; witte
vleugelveren; gele of roze snavel.

Bij de woerd: Witte halsring; rode
borstlap.

Bij de eend: Wildkleur wenkbrauw-
strepen; witte bef of halsring.

Wit:

Bij beide geslachten: Vleeskleu-
rige snavel. Gekleurde veren.

[Grove] Fouten

Khaki:

Bij beide geslachten: Witte vlek
onder de snavel.

Bij de eend: Totale afwezigheid
van zoming op borst en rug; don-
kere zoming zoals bij de Engelse
Roueneend of bij de Donkerwild
Campbell.

Wit:

Bij beide geslachten: Donkere
vlekken op de snavel

Alle variëteiten:

Bij beide geslachten: Overgewicht
of grof uitzicht.

[Lichte Fouten

Wit:

Bij de eend: Groene vlekken op
de snavel zijn een algemene lich-
te fout met de ouderdom.]

Referenties

- Ashton, C. & M. Ashton (eds), 1999. British Waterfowl Standards. The British Waterfowl Association: 115 pp.
- Ashton, C. & M. Ashton, 2001. The Domestic Duck. The Crowood Press: 192 pp.
- Ashton, M. & C. Ashton, 2007. Colour Breeding in Domestic Ducks. Welshpool Printing Group, Wales: 48 pp.
- BWA 2008. British Waterfowl Standards. The British Waterfowl Association.
- Hawksworth, D. (ed.), 1982. British Poultry Standards – 4th edition. Print 1995 by Blackwell Science - The Poultry Club of Great Britain: 375 pp.
- May, C.C. (ed.), 1971. British Poultry Standards – 3rd edition. The Butterworth Group - The Poultry Club of Great Britain: 372 pp.
- Roberts, V. (ed.), 1997. British Poultry Standards – 5th edition. Blackwell Science - The Poultry Club of Great Britain: 368 pp.
- Roberts, V. (ed.), 2008. British Poultry Standards – 6th edition. Blackwell Publishing in association with The Poultry Club of Great Britain: 472 pp.

Fig.10: Groep khaki Campbells van zeer goede kleur uit de BWA standaard van 2008.